

Algemene beschouwingen Programmabegroting 2023 (collegeversie)

Allereerst willen wij vanuit PRO onze waardering uitspreken voor de wijze van samenwerken binnen de raad en tussen raad, college en de ambtelijke organisatie in dit eerste jaar van de raadsperiode.

De sfeer tijdens de commissie- en raadsvergaderingen is goed. En we zien de conservatieve oppositie-coalitieverbanden verdwijnen en langzaam plaats maken voor een meer constructieve manier van werken. Door goed naar elkaars argumenten en ideeën te luisteren om vervolgens op democratische wijze te komen tot weloverwogen besluiten.

Dat is een compliment aan de raad zelf, maar zeker ook aan het college.

Bestuursakkoord en programmabegroting

De ambitie die het bestuursakkoord al uitstraalde zien we terug in deze programmabegroting. Dat doet ons goed, maar baart ons ook zorgen. Zorgen over de haalbaarheid binnen deze nog resterende jaren, de veelheid en complexiteit van de programmaonderdelen en dat, wat er vanuit Den Haag allemaal op het bordje van de gemeenten is gelegd en mogelijk nog gaat worden gelegd.

Ook zien we tot nu toe nog weinig concrete stappen in de realisatie. Zorgvuldigheid in de voorbereiding is goed, maar soms lijkt het telkens weer leggen van de focus op het uitspreken van de ambities een herhaling van zetten.

Dat alles moet dan ook nog eens worden uitgevoerd door een organisatie die we zeker nog niet goed op de rit hebben staan. En dat merken ook onze inwoners. De werkzaamheden die een herindeling met zich meebrengt ijlen nog flink na, de personele bezetting is nog niet op orde, mensen gaan en mensen komen en het is goed te merken dat iedereen zijn weg nog goed moet weten te vinden binnen de ambtelijke organisatie. Een soepele dienstverlening aan de inwoners laat helaas dan ook nog flink te wensen over.

Ondanks het feit dat wij vanuit PRO graag een ambitieuze, vooruitstrevende en vernieuwende gemeente willen zijn, horen wij graag van het college wat hún bedenkingen zijn bij de realisatie en de haalbaarheid van deze veelheid aan programmaonderdelen binnen het gegeven tijdbestek (zie de woningbouwopgave, de invoering van de omgevingswet, de uitvoering van de Regionale Energiestrategie (RES), de Lokale Ontwikkelagenda Bescherm Wonen etc.). Nemen we dan, zeker gezien de huidige tijdgeest en de opgaven die er liggen, eigenlijk niet te veel hooi op de vork nemen en moeten we mogelijk prioriteiten stellen? Of hoe denkt het college dit alles met de beschikbare personele capaciteit tijdig te kunnen realiseren?

1. Veiligheid

Op het gebied van veiligheid en openbare orde zien we dat er lering is getrokken uit de coronacrisis, de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne en de crisisopvang van asielzoekers. Wij vinden dat voor hen die het even niet zonder extra ondersteuning af kunnen, de gemeenschap klaar staat en de

gemeente ondersteunt waar nodig. Wij ondersteunen dan ook de extra aandacht die nu gaat worden gegeven aan crisisbeheersing en rampenbestrijding.

Proactief handelen en een goede regionale samenwerking binnen de Veiligheidsregio Brabant-Noord zijn hierbij wat PRO betreft essentieel. Wat ons betreft mag het college dan ook opschieten met het uitwerken van concrete plannen van langdurige opvang van vluchtelingen en asielzoekers.

2. Verkeer en vervoer

Bereikbaarheid van de kernen, wijken, en met name ook het voor de gehele gemeente Maashorst belangrijke centrum van Uden en ons mooie natuurgebied De Maashorst, krijgt de komende jaren veel aandacht en er zal een lange termijn mobiliteitsplan worden opgesteld. PRO stelt de fietser en de voetganger daarbij graag voorop ten opzichte van gemotoriseerd verkeer. Dit zal de bereikbaarheid, veiligheid en gezondheid - kortom de leefbaarheid in onze gemeente - alleen maar ten goede komen. Wij vragen het college dan ook dit als advies zeer ter harte te nemen.

Voor de voetganger valt er overigens nog veel te verbeteren. Probeer maar eens een stuk te gaan wandelen zonder continu onderbrekingen, doodlopende voetpaden en onveilige oversteken tegen te komen. Dat moet je dan echt goed plannen.

Voor wat betreft het centrum van Uden zal de centrumvisie in uitvoering komen. Zoals gezegd zien wij graag dat het winkelcentrum fiets- en voetgangersvriendelijker wordt en er minder plaats is voor auto's. Wij willen het college dan ook op het hart drukken om hier, bij zowel het opstellen van een nieuw parkeerbeleid als met het herinrichten van het centrum van Uden, rekening mee te houden.

De auto midden in het centrum van Uden moeten parkeren is niet per se noodzakelijk, ook niet voor de winkelcentrumondernemers. Rondom het centrum zijn hiervoor genoeg mogelijkheden en dan kunnen we van het centrum een écht leefbaar centrum maken. En kijk hierbij ook eens naar hoe andere gemeenten dit hebben gedaan, bijvoorbeeld door meer tactische parkeergeleiding naar lege plekken op parkeerplaatsen en in parkeergarages.

3. Economie en toerisme

Economische groei is een belangrijk speerpunt in het bestuursakkoord. Dit geldt voor zowel bestaande als nieuwe ondernemingen, maar zeker ook voor de ontwikkelingen op het gebied van recreatie en toerisme. Hierbij zullen het centrum van Uden en natuurgebied De Maashorst belangrijke nieuwe pijlers zijn. Het is goed dat in de begroting ruimte is om Maashorst met actieve marketing sterker op de kaart te zetten en ook het Platform Toerisme Maashorst extra subsidie ontvangt voor het ontwikkelen van recreatieve activiteiten.

De status Nationaal Park heeft veel meerwaarde voor de natuur in De Maashorst zelf en door de aanverwante activiteiten zijn er legio positieve neveneffecten voor de (natuurlijke) omgeving, en dus ook voor de regionale economie. PRO wil het college dan ook vragen juist hier die extra aandacht en snelheid te geven die het verdient.

4. Onderwijs

PRO omarmd de ontwikkelingen op het gebied van Integrale KindCentra. Na IKC Mellepark volgt in 2023 de bouw van IKC West aan de Sint Annastraat in Uden.

PRO is groot voorstander van een 'Integrale Ontwikkelaanpak' waarin een stimulerende, niet-formele leeromgeving met oog voor talentontwikkeling van onze jeugd centraal staat. Integrale KindCentra kunnen hier, zeker wanneer de onderwijsactiviteiten worden gecombineerd naschoolse sportactiviteiten, recreatieve activiteiten en buurtactiviteiten, in hoge mate aan bijdragen. De verbinding tussen onderwijs en zorg en welzijn zou hierbij naar onze mening ook een van de prioriteiten moeten zijn. Het biedt mogelijkheden om mogelijk toekomstige problemen preventief aan te pakken. De school is vaak een vindplaats voor jongeren met een zorg- of ondersteuningsvraag, persoonlijk of voor wat betreft het gezin. Wij vragen het college dit laaghangend fruit te plukken.

5. Sport, cultuur, recreatie en natuur

Wij zien dat nadrukkelijk wordt ingezet op het creëren van de toegevoegde waarde van sport voor het sociaal domein. Met name het oog op gezondheid en participatie vinden wij dat vanuit PRO een positieve ontwikkeling.

In de Programmabegroting staat vermeld dat het college binnen de bestaande structuur en middelen, nieuwe accenten wil aanbrengen en dit vertalen in prestatieafspraken met instellingen over cultuureducatie. Dat ondersteunen wij. Wel vragen wij het college om ook aandacht te hebben voor andere culturele initiatieven zoals harmonieën, fanfares, muziek- en toneelgezelschappen, theater, poppodia, kunstklassen en carnavalsverenigingen. Ook zij brengen lokaal cultuur naar de inwoners, waarbij het ook nog eens bijdraagt aan educatie, ontspanning en welzijn. Wij zijn van mening dat de gemeente binnen haar mogelijkheden een actieve faciliterende rol moet nemen en deze initiatieven financieel moet ondersteunen, daar waar initiatieven het financieel niet rond kunnen krijgen.

Ook wil het college samen met heel veel mensen uit de cultuursector nieuw, ambitieus cultuurbeleid maken in 2023 en misschien zelfs wel dé culturele 'hoofdstad' van Noord-Brabant worden. Om deze ambitie waar te maken, zien wij, dat er naast het ondersteunen van het initiatief 'Passie voor Pasen', verder geen middelen zijn opgenomen in de begroting. PRO wil het college vragen hiervoor middelen beschikbaar te stellen.

Met de lokale media zijn afspraken gemaakt over publicaties en uitzendingen, waarbij we de raads- en commissievergaderingen in eigen beheer vanuit onze nieuwe raadzaal uitzenden. Evaluatie van de afspraken met DTV vindt in 2023 plaats. Wij vragen het college om hierbij het integraal op televisie uitzenden van commissie- en raadsvergaderingen mee te nemen en de beschikbaar te stellen subsidie hierop waar nodig aan te passen. PRO is van mening dat dit zal bijdragen aan meer beleving bij de lokale politiek, meer transparantie van bestuur en het vergroten van het vertrouwen in politiek.

Op het gebied van natuur en klimaatadaptatie zien wij veel terugkomen van wat wij als PRO hebben opgenomen in ons verkiezingsprogramma. We hebben begrepen dat de gemeente Maashorst op

initiatief van PRO inmiddels partner is geworden van het Deltaplan Biodiversiteitsherstel en daarmee bij de uitvoering van haar plannen gebruik zal maken van de kennis die binnen dit consortium aanwezig is. Klimaatadaptatie en biodiversiteitsherstel kennen grote uitdagingen. Wij zijn dan ook zeer content met het opstellen van een Duurzaamheidsagenda 2023-2050 voor de gemeente Maashorst met doelen, leidende principes en uitgangspunten als leidraad voor toekomstige keuzes.

6. Sociaal domein

De belangrijkheid van de aanwezigheid van wijkcentra en ontmoetingspleinen wordt door het college onderkent. Net als het college ziet PRO dit als een sterke sociale basis waar inwoners in hun buurt op kunnen terugvallen. Het zijn basisvoorzieningen die raken aan alle aspecten van het dagelijkse leven, vormen een vangnet voor ondersteuning en zijn een vindplaats voor hulpvragen.

Vanuit PRO omarmen we het beleid om meer decentraal en wijkgericht te gaan werken op het gebied van WMO, participatie en jeugdzorg. De belangrijkheid van ontmoetingspleinen en wijkcentra hierbij kunnen wij dan ook alleen maar benadrukken. Wij roepen het college dan ook op om dit voor de lange termijn structureel te faciliteren en te financieren.

In de Programmabegroting valt te lezen dat de gemeente Maashorst een zeer hoge weerstandratio heeft - zelfs veel hoger dan andere gemeenten - en daarmee financieel de zaken goed op orde. Daarbij kennen wij binnen onze gemeente ook een zeer hoge Algemene Reserve, zeg maar het spaarbankboekje van de gemeente. Dat op zich is mooi, maar geld krijgt pas zijn werkelijke waarde als je er iets mee doet! Dán pas hebben inwoners er wat aan.

De huidige energiekosten en de extreem hoge inflatie brengen mensen en organisaties in grote financiële problemen. En het eind is nog niet in zicht. Daarom stelt PRO voor om een deel van de Algemene Reserve te oormerken voor het voorkomen van armoede en schuldenproblematiek. Ook bij stichtingen, verenigingen en het midden- en kleinbedrijf ontstaat energiearmoede. PRO ziet graag dat het college dit zo spoedig mogelijk aangepakt.

In algemene zin kunnen we stellen dat schuldenproblematiek vaak gepaard gaat met andere problemen. Naast schuldhelpverlening zal ook op dit vlak hulp geboden moeten worden. Wij vinden het belangrijk om mensen die in de schulden komen, niet enkel middelen te geven om van die schulden af te komen, maar ze ook bij te staan in het leren om schulden te voorkomen. Inzetten op preventie vinden wij daarom belangrijk. We willen het college daarom ook vragen te kijken naar een bredere schuldenaanpak die verder rijkt dan enkel de financiële problemen.

Op het gebied van jeugd en ouderen zien we goede ontwikkelingen. Om snel, laagdrempelig en dichtbij huis jeugdhulp te kunnen realiseren wordt budget uitgetrokken voor de inzet van praktijkondersteuners bij huisartsen. Dat vinden wij een goede ontwikkeling waarbij we het college aanbevelen om daarbij verbinding en samenwerking te zoeken bij de 'vindplaatsen' scholen, ontmoetingspleinen, wijkcentra en organisaties als Compass.

Voor ouderen in onze gemeente zien wij met veel belangstelling uit naar de invulling van het, door de raad geïnitieerde, Masterplan Ouderenbeleid.

7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Duurzaamheid, klimaat en energie hebben altijd al de bijzonder aandacht van PRO. Daarom ziet u dit vanuit onze fractie met regelmaat terugkomen in onze initiatieven en bij beraadslagingen in commissie- en raadsvergaderingen. Wij hebben veel van de punten op dit gebied in ons verkiezingsprogramma al terug kunnen zien in het bestuursakkoord. Ook in de vertaling naar deze programmabegroting zien we dit weer terugkomen.

We zullen nog lastige keuzes moeten maken bij de uitwerking van de Regionale Energiestrategie (RES) bij de grootschalige opwekking van energie. Zeker daar, waar we natuur moeten inruilen voor het opwekken van energie. Dat was voor de leden van PRO reden om alvast bij de ministeries van Defensie en Klimaat en Energie te informeren naar de mogelijkheden van ontheffing op de hoogtebeperking voor het mogelijk kunnen plaatsen van windmolens.

In het kader van de landbouwtransitie ondersteunen wij het beleid van het college om in gesprek te gaan met de agrariërs in onze gemeente en samen te kijken naar de mogelijkheden. De extra middelen en het aanstellen van een transitie-manager zien wij als een zeer welkome aanvulling op dit beleid. Daarbij zien wij vanuit PRO veel mogelijkheden in bijvoorbeeld kringlooplandbouw en op het gebied van recreatie.

8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Er is de laatste jaren al veel gezegd en geschreven over de versnelling van de woningbouw in onze gemeente. We hebben een mooie Woonvisie opgesteld en onlangs presenteerde het college de Versnellingsagenda Woningbouw waarmee bij veel inwoners de indruk werd gewekt dat er nu dan toch echt snel gebouwd zou gaan worden. Maar niets was minder waar. Deze versnellingsagenda legt dan mogelijk wel een goed fundament aan organisatorische en procesmatige voorwaarden, maar van daadwerkelijk versneld bouwen is voorlopig nog geen sprake.

Wij spreken dan ook de hoop uit dat de nieuw aan te trekken woningbouwregisseur hier dan wel een essentiële, actieve en versnellende rol in zal gaan spelen.

PRO vindt het belangrijk om snel meer duidelijkheid te geven aan de inwoners over wat, waar en wanneer er nu precies concreet gebouwd gaat worden en roept het college hiertoe op. De behoefte bij de verschillende doelgroepen is groot.

9. Bestuur en dienstverlening

Al lange tijd is inwonerparticipatie een belangrijk speerpunt voor PRO. Het is al jaren erg lastig gebleken om inwoners te bereiken. Vooral jongeren blijven daarbij te veel achter. Wij hebben het college daarom bij het opstellen van het bestuursakkoord al opgeroepen op om aan de slag te gaan met nieuwe vormen van (digitale) participatie en vragen het college om zich daarbij ook hard maken voor volwaardige en representatieve jongerenparticipatie en -beleid.

Wij zijn verheugd te lezen dat volgend jaar wordt gestart met het opstellen van een 'Maashorstagenda' in overleg met inwoners en het maatschappelijk middenveld. Dit sluit goed aan bij de verschillende ideeën die PRO in haar verkiezingsprogramma had staan. We kijken dan ook met smart uit naar de plannen van het college bij de invulling van dit programma.

Een goede bereikbaarheid van de gemeente voor de inwoners laat tot op dit moment nogal te wensen over. Met grote regelmaat bereiken ons berichten van inwoners dat de gemeente niet of niet goed bereikbaar is, die niet weten waar ze met hun vragen terecht kunnen, van het kastje naar de muur worden gestuurd en vaak niet of te laat geholpen worden. PRO ziet hier graag snel verandering in. Binnen het gehele dienstverleningsconcept zien wij belangrijke verbeterpunten op het gebied van communicatie en klanttevredenheid en spreken de wens uit dat verbeteringen snel merkbaar zullen zijn. We roepen het college op om op dit punt snel en innovatief te handelen.

10. Bedrijfsvoering en inkomsten

De mate van investeringen in de organisatie, de organisatiecultuur en het optimaliseren van de bedrijfsvoering geven ons de indruk dat de noodzaak van een goed werkende organisatie wordt onderschreven.

Er wordt daarbij ook veel geïnvesteerd in de ICT-omgeving, maar tegelijkertijd bekruipt ons het vervelende gevoel of we dit wel allemaal goed op de rit gaan krijgen. Ziet het college in dat er in de afgelopen periode al (te) veel problemen op dit gebied zijn geweest en dit absoluut bijzondere aandacht behoeft? Vanuit PRO zien wij de noodzaak van een gedegen integrale aanpak waarbij dit niet alleen het domein is van de afdeling ICT.

Zoals al te lezen viel in de inleiding van deze Algemene Beschouwingen zijn wij positief gestemd over de ambities in ons bestuursakkoord, over de uitwerking hiervan in de Programmabegroting die nu voorligt en over samenwerking binnen het lokale bestuur.

Maar we hebben ook zorgen bij de realisatie. We zien visie, een gedegen voorbereiding, maar we hebben helaas nog maar weinig garen op de klos. De zorgen die PRO heeft, zien wij graag snel weggenomen.

Cock de Jong
Fractievoorzitter PRO